

ISTRAŽIVANJE STAVOVA NAŠE DRUŠTVENE ZAJEDNICE PREMA ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S TEŽOM¹ MENTALNOM RETARDACIJOM U REDOVITIM UVJETIMA

EDITA ŠAFRANKO*, JASMINA FREY ŠKRINJAR**

Primljeno: ožujak 2003.
Prihvaćeno: srpanj 2003.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 376.4

Ovo istraživanje usmjereno je na utvrđivanje stavova društvene zajednice prema zapošljavanju osoba s težom mentalnom retardacijom i razlike u stavovima ovisno o zanimanju i dobi ispitanika s ciljem definiranja određenijih smjernica djelovanja u svrhu njihova mijenjanja u pozitivnom smjeru.

Ispitivanjem je obuhvaćeno 400 ispitanika iz populacije studenata Sveučilišta u Zagrebu, te djelatnika različitih radnih organizacija. Uzorak je podijeljen na poduzorke formirane prema dobi i zanimanju ispitanika.

Primijenjen je Upitnik o stavovima prema zapošljavanju osoba s težom mentalnom retardacijom koji je konstruiran za potrebe ovog istraživanja.

Struktura stavova utvrđena je faktorskom analizom. Dominantna obilježja blokova varijabli izračunatih u faktorskoj analizi izražena su također i kroz diskriminativnu analizu čime su utvrđene statistički značajne razlike u procjeni stavova prema zapošljavanju osoba s težom mentalnom retardacijom. Četiri dobne skupine ispitanika značajno se razlikuju u odnosu na stav prema zapošljavanju osoba s težom mentalnom retardacijom u redovne radne sredine pri čemu ispitanici srednje životne dobi imaju negativniji a najmlađi ispitanici pozitivniji stav.

Diskriminacijskom analizom ustanovljeni su i statistički značajne razlike u ispitivanim stavovima ovisno stručnoj spremi ispitanika. Pozitivniji stavovi prema zapošljavanju ovih osoba u redovnoj sredini prisutniji su, kao što se i očekivalo, kod studenata i osoba s visokom stručnom. Struktura drugog i trećeg diskriminacijskog faktora i pripadajući centriodi sugeriraju međutim da su visokoobrazovani ispitanici manje nego ostali spremni na neposredni kontakt i suradnju sa zaposlenom osobom koja ima umjerenu ili težu mentalnu retardaciju.

Osobe s posebnim potrebama ne mogu ostvariti svoje temeljno ljudsko pravo na dostojanstvo, ispunjenje i dobrobit unutar društva ako im nije osigurano ostvarenje osnovnih potreba od kojih je jedna od njih i pravo na rad. Iz rezultata ovog istraživanja jasnije su strukture stava prema zapošljavanju osoba s težom mentalnom retardacijom što nas upućuje na potrebu njihovog mijenjanja i to kroz specifično djelovanje koje će omogućavati primjerenu interakciju tzv. tipične populacije s ljudima s mentalnom retardacijom uključenim u društvenu zajednicu.

Ključne riječi: Osobe s umjerenom i težom mentalnom retardacijom, zapošljavanje, zakoni, stavovi.

Uvod

U životu suvremenog čovjeka, rad ima veliku važnost i mnogostruko značenje, što treba zahvaliti načinu života pripadnika takvog društva, a posebice utjecajima koje je u tom pogledu izvršio

industrijski način proizvodnje. Pripadnik industrijskog društva provodi u radu sedam do osam sati dnevno, pet ili šest dana u tjednu, kroz 35 do 40 godina (Šverko, prema Rački, 1997). U literaturi koja se bavi pitanjima povezanim s rehabilitacijom osoba s mentalnom retardacijom,

¹ Pod sintagmom osobe s težom mentalnom retardacijom, u kontekstu ovog istraživanja podrazumijevaju se one osobe kod kojih je dijagnosticirana umjerenja, teža ili teška mentalna retardacija (DSM VI)

* Dom za odgoj djece i mladeži Zagreb

** Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu